

Füzuli şeiri Vaqif Bayatlı Odər poeziyasının əsas ideya-bədii qaynağı kimi

Gülənə Abbasova

Azərbaycan Dillər Universiteti. Azərbaycan.

E-mail: glnar.ava@bk.ru

Annotasiya. Məqalədə Füzuli və Vaqif Bayatlı Odər poeziyası arasındakı irs-varislik mövzusunda toxunulur. Bu mövzuya iki planda – ideya-məzmun və bədii-estetik yöndə baxmağın lazım gəldiyini qeyd edən araşdırmaçı öz fikirlərini birinci plan əsasında şərh edir. O, orta çağ divan şeiri dahisi ilə modern şairin yaradıcılığı arasında əlaqənin səbəblərini göstərərək, bunu saxta kommunist ideologiyası və bu ideologiyanın tərənnümçüsü olan sosialist ədəbiyyata qarşı müxaliflik kimi dəyərləndirir, iki şairin yaradıcılığı arasındakı ortaq məqamları onların hər ikisinin əsaslandığı vahid metafizik mənbə ilə əlaqələndirir, ayrılan məqamları isə dövrün, zamanın gətirdiyi fərqlər kimi səciyələndirir.

Açar sözlər: Allah, Quran, Peyğəmbər, Füzuli, Vaqif Bayatlı Odər, Platon, eşq

Məqalə tarixəsi: göndərilib – 05.05.2022; qəbul edilib – 20.05.2022

Fuzuli's poem as a main idea-artistic source in the poetry of Vagif Bayatli Oder

Gulnare Abbasova

Azerbaijan University of Languages

E-mail: glnar.ava@bk.ru

Abstract. In the article is dealt with the subject of inheritance between the poetry of Fuzuli and Vagif Bayatli Oder. The researcher notes that this issue should be looked at in two plans as idea-content and artistic-aesthetic and interprets her thoughts on the basis of first plan. She shows the reasons of the connection between the genius of medieval divan poetry and the creativity of the modern poet; estimates it as opposition against false communist ideology and socialist realist literature praising this ideology, associates the common points between the creativity of the two poets with a single metaphysical source on which both are based, characterizes the separated points as the differences brought by time.

Keywords: Allah, Koran, Prophet, Fuzuli, Vagif Bayatli Oder, Plato, love

Article history: received – 05.05.2022; accepted – 20.05.2022

Giriş / Introduction

Hər şair yaşadığı konkret zamanla yanaşı, həm də öz mənsub olduğu xalqın poetik irsi üzərində yetişir. Özündən öncəki şairlərlə dialoqda formalaşır, yəni təkə həyat yox, həm də ədəbiyyatdan gəlir və bu, şairin öz xalqının bədii söz sənətinə varisliyinin göstəricisi kimi meydana çıxır. Vaqif Bayatlı Odər poetik yaradıcılığa sovet dövründə başlasa da, özündən bir neçə on il öncə yazıb-yaradan və ya müasiri olan kommunist əqidəli şairlərin deyil, bir neçə əsr öncə yaşamış klassik divan şeiri təmsilçilərinin davamçısı kimi meydana çıxır. Klassik divan şairləri ilə mənəvi doğruluq V.B.Odər totalitar sovet rejimi və saxta kommunizm ideallarının tərənnümçüsü olan məd-

hiyyə ədəbiyyatına müxalifliyi ilə şərtlənir. Onun bir şair kimi əsas cəhətlərindən biri klassik divan şeiri ənənələrini modern forma və müasir dildə yenidən canlandırmaqdan ibarətdir. Amma V.B.Odər divan şeiri klassiklərini müasir dildə sadəcə təkrar etmir, həm də bir neçə yüz il ərzində bədii fikrin əldə etdiyi nailiyyətlərdən, özünün bir yaradıcı şəxs kimi fərdi-subyektiv mövqeyindən irəli gələn mühüm yeniliklərə imza atır.

Əsas hissə / Main Part

V.O.Odər poeziyasının klassik divan şeiri ilə bağlılığı iki planda üzə çıxır:
- ideya planı; - bədii-estetik plan.

Birinci planda bu bağlılıq şairin ən ümumi fəlsəfi dünyagörüşü, ikincisi isə bədii-estetik xüsusiyyətləri, obrazlar aləmi ilə əlaqədardır. Bu məsələlər hər biri öz-özlüyündə kifayət qədər geniş izah tələb etdiyindən bu yazıda yalnız ideya planındakı səsleşmələrin müəyyən yönərlərdən söz açmaq fikrindəyik.

Müasir şairlə klassiklərin sələf-xələf münasibətlərindən, ideya-bədii bağlılığından danışanda ilk yada düşən orta çağ divan şeirimizin dahisi Məhəmməd Füzuli olur. Bununla belə, V.B.Odər Nəsimi, Xətayi və digər divan şeiri təmsilçiləri ilə bağlılığı da nəzərdən qaçmır. Füzulinin bu məsələdə daha qabarıq görünməsinin iki səbəbi var: birincisi, təkə Azərbaycan ədəbiyyatında deyil, ümumən şərqdə intibah şeirinə yekun vuran dahi kimi Füzuli özündən öncəki şairlərin bədii irsinin də xüsusiyyətlərini poeziyasında cəmləşdirib və odur ki, onunla dialoq dolayısı ilə bütün şərq poeziyası ilə ünsiyyət deməkdir; ikinci səbəb isə V.B.Odər özü Füzuli yaradıcılığına məlum rəğbətindən irəli gəlir. Yəni bunlardan birincisi obyektiv, ikincisi isə subyektiv amil kimi dəyərləndirilə bilər.

Bir az da dərinə gedəndə, iki şair arasındakı səsleşmələr təkə şərq poeziyası ilə deyil, ümumən insan düşüncəsi, ən nəhayət, Allah ideyası ilə bağlılıqdan irəli gəlir. Bu bağlılığın kökündə özüni ruh kimi dərk etmək, bədii yaradıcılığın, bədii dünyanın mənşəyinin ruha bağlı olmasına dair fundamental qənaət durur. Təsədüfi deyil ki, V.B.Odər bu barədə yazır: "Dahilik ruhi hadisədir, ağıldan yox, ruhdan gəlir". Şairə həsr etdiyi "Göy üzünün bu üzünü dinləyən şair" adlı məqaləsində isə tənqidçi E.Akimova belə yazır: "mənə, poeziyamızın az-çox qorunduğu indiki ruh halında ən çox xidməti olan şairdir Vaqif Bayatlı Odər" [1].

V.B.Odər bədii düşüncəsindəki ruh və ağıl qarşılaşdırılması və üstünlüyün ruha verilməsi divan poeziyasında eşq-ağıl qarşılaşdırılması (münazirəyi-aqlu eşq) və üstünlüyün eşqə verilməsinə dair məlum məşhur, fundamental sufi ideyasına birbaşa analogiyadır. İstər klassik divan şairləri, istərsə də müasir şairə görə, ağıla etimad özüni doğrultmur, çünki o, məntiqlə bağlıdır, məntiq isə yalnız istiqamətdə getsə, insanı asanlıqla çaşdırır bilər. Ruha gəlincə, o, birbaşa ilkin mənbə – Allahla bağlıdır və bu, ruh qatında yanılmanı heçə endirir. Çünki bu zaman həqiqətə insan arasında onu çaşdırır biləcək heç bir maneə olmur. Başqa sözlə desək, aqlın əsası yoxdur, daha doğrusu bu əsaslandırma mötəbər deyil, ruhun əsası isə Allahdır. Bu ideya Füzulinin aşağıdakı məşhur beytində özü üçün ən klassik formulasını belə tapıb:

*Ey Füzuli, eşq mənin qılma nasehdən qəbul,
Əql tədbiridir ol, sanma ki bir bünyadı var.*

V.B.Odər ağıl-ruh və ya eşq-ruh məsələsində Füzuli ilə səsleşməsinin onların idrak probleminə yanaşmada eyni və ya yaxın mövqedə durması, yəni idrak üsulunun oxşarlığı, qnoseoloji doğruluq kimi müəyyənləşdirmək olar.

Niyə V.B.Odər öz müasirləri olan şairlər deyil, məhz orta çağ şairləri, özəlliklə də, Füzuli ilə dialoqa girir? Bunun iki səbəbini qeyd etmək olar. Birincisi odur ki, ruh qatında düşünən və yazan V.B.Odər üçün zaman önəmli deyil. Şair özü də dəfələlə zamanın "mənasızlığından" yazır. İkincisi isə, o məhz zamanın insan düşüncəsinə əsrlər boyu vurduğu yükədən ("əql tədbirindən") azad olub ilkin mənbə ilə birbaşa dialoqa girmək istəyir. Burda Füzuli ilə dialoq ondan təsirlənməklə yanaşı, həm də klassik şairin timsalında özüə həmfikir, ideya müttəfiqi tapmaqla bağlıdır.

Yəni klassik şair müasir şairə ideya qaynağı olmaqla yanaşı, həm də onların hər ikisi vahid metafizik qaynaqdan gəlir. Yəni onlar eyni günəşin zərrələri olub, eyni kökdən, vahid mənəbdən qaynaqlanırlar. Çağdaş şairin klassiklərlə səsleşməsinin fundamental əsasında məhz bu mənəbə eyniyəti durur.

Bu, ən ümumi metodoloji məsələyə aydınlıq gətirəndən sonra artıq orta əsrlər irfan şeiri və V.B.Odər poeziyası arasındakı paralellərə bağlı konkret fikirlərə keçə bilərik.

İstər Füzulinin türkçə qəzəllər divanı, istərsə də V.B.Odər "Yuyumru bir eşq ilə" kitabı eşq haqqında şeirlə başlayır. Eşq hər iki şairin kitabının girişi, qapısı, açılışı, fatihəsidir. Məlumdur ki, Füzuli öz türkçə divanına, – "Qəd ənərəl eşqə lil üşşaqəl min hacəl hüda / Saliki-rahi-həqiqət eşqə eylər eylər iqtida" – mətləli məşhur qəzəli ilə başlayır və yalnız bundan sonra Allah, onun rəsulu, on dörd məsumdan hər hansı biri haqqında qəzəllər gəlir [2, s.8-44]. Dahi şair özünün şah əsəri olan "Leyli və Məcnun"un dibacəsində də bildirir ki, Leyli və Məcnun haqqındakı əfsanə rəmzi səciyyə daşıyır, Məcnun burda həqiqi eşqi, Leyli isə əzəli gözəlliyi rəmzləşdirir və şair "əfsanə bəhanəsi" ilə eşq və gözəlliyin hekayətini danışmaq fikrindədir.

Məhz bu klassik ənənəyə uyğun olaraq, V.B.Odər öz kitabını eşqin adına bağlayır ("Yuyumru bir eşq ilə") və kitabın girişində yazır: "Xoş gəlmisiniz! Lütfən, ayaqyalın keçin, göyüzündə hər an üzü Tanrıya doğru ayaqyalın yüyürün, yüyürürkən körpələşən, cocuqlaşan, hər ulduzla öpülən ayaqlarımız, üzü Tanrıya açılan bütün çiçəklərtək göyüzünə açılan əlləriniz, hər an Allaha "Can!" deyənin canınız yuyumru bir duayla, yuyumru bir göylə, yuyumru, mübarək bir eşq ilə qanadlanacaq!" [4, s. 4]. Başqa bir yerdə isə şair belə yazır: "Tanrım, Sən bütün Kainatın tək İbadət yeri - göyüzündə diz çöküb a'ın qoymağa Möhürdaşı – tək Yürüzünü və öz yanınacan sonsuz ucalıq, sonsuz ibadətə Eşqi yaratmışsan... Həm də bütün ibadətlərin üzünü ən böyük İlahi İbadətə, bütün sevgilərin üzünü ən uca İlahi Eşqə doğru yönəltmişən... Həm də əbədi sükuta qərç olmuş bütün Kainatda eşidilən ibadət və eşq pıçılıtsından başqa səs yox" [4, s.12]. Şair "Qafqazinfo" saytına Fərid Hüseynə müsahibəsində hətta özünün bir şair və insan kimi missiyasını eşqə bağlayaraq deyir: "Hamını hamıya istəmək, sevdirmək gələcək dünyanın əsası olacaq. Mən, əslində, bunu xəbər vermək üçün dünyaya gəlmişəm" [3].

Hər iki şairin yaradıcılığında Allah axtarıcılığı və ona qovuşmaq ideyası həm ana mövzu, həm də başlıca ideyadır. Füzulinin qəzəlləri, bir sıra rübai və qəsidələri, "Leyli və Məcnun" poeması bu mövzunun bədii, "Mətləül-etiqaq" fəlsəfi, "Rindü zahid" etik, "Səhhət və Məraz" elmi, "Bəngü-bədə" siyasi ifadəsidir. Dahi şairin yaradıcılığında bu ideya həm də birbaşa Allaha həsr edilmiş əsərlərdə üza çıxır ki, buna örnək olaraq, onun "Ya mən əhatə elmükəl əşyaə külləha / Nə ibtida sənə mütəsvir. nə intəha", "Yarəb, həmişə lütfünü et rəhnüma mana / Göstərmə ol təriqi ki, yetməz sana, mana", "Zəhi-zatın nəhanü ol nəhandan masiva peyda/ Bihari-sününə əmvac peyda, gər napeyda" mətləli qəzəllərini göstərmək olar.

Eyni sözləri V.B.Odər kitabının əvvəlində yer alan və "Bu göyüzündən o yana Tanrıya öyünən körpə su", "Bütün kainat bütün göyüzü – Tanrının qapısı ağızı!", "Səni Allah yaradıbsa, Allaha lazımsan demək", "Ölümsüzlük gəlməz, gediləz", "Hamı hər şeyi birdən, Allah da tək-tək istəyir", "Sənün elə varlığın, tək ölümün yoxluğu demək", "Dünyanın ruhi açılışı", "Yıxılarkən hamıya dua açan körpə varlıq", "İlahi yol" və digər ilahinamələri haqda da demək olar.

İstər Füzuli, istərsə də V.B.Odər ilahinamələrinin əsas mövzusu ilahi eşq, əsas ideyası Tanrıya qovuşmaq və bundan məqsəd ölümsüzlükdür. Füzuliyə də, V.B.Odərə də görə, insana ölümsüzlüyü (bəqa) bəxş edən Allahdır. Füzuliyə görə, dünya şahları öz taxt-taclarını bir gün itirəcək, səltənət qovğaları bitəcək, amma mənəvi-ruhi dövlətin sonu yoxdur, o əbədi, ölümsüz, baqidir:

*Fəqr mülkü təxtü aləm tərki əfsərdir mana,
Şükrillillah, dövləti-baqi müyəsərdir mana.[2, s.130]*

V.B.Odər də anoloji düşünərək yazır: "Mən indi bilirəm, İlahi, Sən niyə elə hey mənə "Ölüm yoxdur!", "Ölüm yoxdur!" – dedizdirirdin, mənə hər an ölümdən yox ölümsüzlükdən danışdırırdın. Sənin varlığın elə ölümün yoxluğuymuş" [4, s.11].

Füzuliyə görə, bəqa – ölümsüzlük fənadən - yox olmaqdan, ölümdən sonra gəlir. Yalnız öz eqosunu, fərdi məninə fənaya uğradanlar bəqaya – ölümsüzlüyə, Allaha yüksələ bilərlər. Beləliklə, fəna eşq vasitəsilə Allaha qovuşma yolunda ikipərdəli Allah-insan dramının birinci pərdəsidir və yalnız bu pərdəni qaldıranlar ikinci pərdəyə keçə bilərlər. Fəna ilə eşq yolçuluğu, əslində bitir, bundan sonra ədəbiyyət gəlir və deməli, hərəkət də sona yetir, artıq aşiq mənzilə yetiştir:

*Rahi-eşq içrə mənə ancaq fəna məqsud idi,
Şükr kim məqsudə yetdim, intizarım qalmadı.*

V.B.Odərə görə də ölüm, fəna, əslində yoxdur, o, varlığın bir formasından digərinə keçid amdır, körpüdür. İnsan ölüm anında əslində ölməzliyə – Allaha daha yaxın olur. Çünki o bu zaman Allahdan başqa heç kim və heç nə barədə düşünmür: "Ölüm ancaq, adamın ölməyə və qorxmağa vaxtı qalmadığı bir çevrilmə anıymış, adamın azad ruha çevrildiyi, göyüzünün bir parçası, həm də göyüzünün özü olduğu, təkə Allahı duyduğu bir anmış ancaq" [4, s. 11].

Lakin klassik divan yeganə qəhrəmanı Allahdır. Əsl gözəllik Allahın gözəlliyi, həqiqi eşq Allah eşqidir. Qalan hər şey, o cümlədən də insan yarananın təzahür formasıdır. Şairə görə, insan hətta ona nə görə olduğunu belə bilmir, bunu yalnız Allah bilir. Çünki hər şeyin doğrusunu bilən Allahdır:

*Mən bilməzəm mənə gərəyin, sən həkimсэн,
Mən eylə, vermə hər nə gərəkmez mana, mana.
[2, s.20]*

V.B.Odər poeziyasında modern çağın gətirdiyi düşüncə yeniliyinə uyğun olaraq, insan daha aktiv, daha fəaldir:

*Yerdən xilas ol,
Sən göyün övladısən, insan,
həm də demə sən bir heçsən,
demə gəldi-gedərsən,
hər an, hər an inan, bil,
Allahı duyub gəldiyin,
Allahçün ola bildiyin,
Allahçün ölə bildiyin qədərsən.[4, s.6]*

Beləliklə, V.B.Odər də poeziyasında Allah müəyyənləşdirici ölçü, etalon, meyar olaraq qalır, lakin burda insanın rolu artır, onun fəaliyyət muxtariyyəti güclənir ki, bu, modern çağda insan amilinə getdikcə daha çox önəm verilməsiylə bağlıdır.

Klassik düşüncəyə görə, Allah hər cür ehtiyacdən xalidir, o özü özünə yetərli, kafidir. Bu fikrin kökü Quranın "İxlas" surəsindən gəlir: "Allahus saməd" – "Allah ehtiyacsızdır". V.B.Odər bədii düşüncəsinə görə isə, insan Allaha lazımdır:

*...səni Allah yaradıbsa,
Bil, sən ən böyük varlığa,
Allaha lazımsan demək.[4, s.7]*

Füzulinin bədii təqdimində Allah ən böyük sevgi və ən böyük gözəlliyin qaynağıdır. Bu, pozulmaz bir ehkamdır. V.B.Odər bu ehkamı pozur və yaranadan müqayisədə yarıdanın, Allaha nisbətən insanın gözəlliyinin daha üstün olmasına dair fikir şairin yaradıcılığına modern çağın gətirdiyi humanizmin tərkib hissəsi kimi daxil olur. V.B.Odərə görə, Allahın yaratdıqları nəinki

onun özündən daha gözəldir, hətta Allah olmaq elə özündən daha gözəlləri yaratmaq deməkdir. Amma paradoks budur ki, bu “bidət” dolayısı ilə Allahın eşqinin və gözəlliyinin təkrarsızlığına dəlalət edir, onun müstəsnalığının təsdiqinə çevrilir. Çünki özündən daha gözəl yaratmaq üçün çox böyük sevgiyə və gözəllik duyğusuna malik olmalısın:

*Bu dünyada hər şeyi
Min bir eşqlə qura-qura
Min bir eşqlə tika-tika
Özündən gözəl yaratmaq –
Təmlik bu elə, bəlkə.[4, s. 58]*

Füzuli və V.B. Odər poeziyasının orta məxrəcə gəldiyi məqamlardan biri də Məhəmməd peyğəmbərə münasibətdə üzə çıxır. Füzulinin qəzəllər divanının 5-ci və 6-cı qəzəlləri birbaşa Peyğəmbərə həsr olunub. “Əşrəqət min fələkü bəhcəti şəmsin və bəha/ Mələl ələmə nurən və sürürən və bəha”. “Ey olan merac bürhani – ülüvvü şan sana/ Yerə enmiş göydən istiqlal edib fərqa sana” mətləli bu qəzəllərdə Peyğəmbər haqqı qəti sirlərini haqq əhlinə çatdırır, insanlığı cəhalətdən xilas edən Allah elçisi, merac gecəsi ən uca kamal mərtəbəsinə yüksələn bir zat, peyğəmbərlər üzününün qaş kimi ən yüksək sözlərlə tərənnüm olunur. Merac gecəsi o aqlın, kamalın elə uca mərtəbəsinə qalxıb ki, hikmət sahibləri onun yanında aşağı səviyyəli bir firqədir, fəlsəfə isə tamam səfehlikdir:

*Rütbeyi-hikməti-meraci-kəmalinə görə,
Hükəmə firqeyi-dun, fəlsəfə cəmi-süfəha.[2, s.33]*

V.B. Odərin Peyğəmbərə həsr etdiyi iki şeirdən biri digərinin davamı sayıla bilər: “Peyğəmbərin meraci” şeirində Allahın rəsulunun göyüzünə yüksəlişi təsvir olunur:

*Tanrım o kimdir, gedir hey,
Hay vermir dosta, tanışa.
Gedir, gedir üzü göyə
göylə danışa-danışa.[4, s.16].*

“Göyüzünün Peyğəmbərin ayağının altına gəlməyi” şeirində isə əksinə proses təsvir olunur və bu sonuncusu onun şərinə deyilən ən yüksək tərif kimi səslənir. Burada ünlü “Dağ Məhəmmədə tərəf gəlməyə, Məhəmməd dağa tərəf gedər” deyiminə gizli bir müxalifət də var. V.B. Odərin fikrincə, nəinki dağ, hətta göylər özü belə Peyğəmbərin ayağına gəlir, mümkünsüz mümkün olur, çünki söhbət adı düşüncə müstəvisindən (dağ, yer, coğrafiya) deyil, qeyri-adi, yer məntiqinin dışına çıxan düşüncə fəzasından (göyüzü) gedir.

Füzuli və V.B. Odərin peyğəmbər haqqında şeirlərinin əsas özəllikləri odur ki, birinci Allahın rəsulu, onun meraci, bəşər tarixindəki yeri haqda danışır, ikincisi isə bütün bunları birbaşa göstərir ki, bu da modern poeziyanın klassik şeirdən başlıca fərqi kimi meydana çıxır.

Füzuli və V.B. Odər yaradıcılığı arasındakı anoloji məqamlar ən ümumi bədii təsvir üsulu və konkret obrazlar sistemində də özünü aydın büruzə verir ki, bu da hər şeydən öncə, hər iki şairin parabolik düşüncəyə meyilli olması və mübaligədən bədii təsvir üsulu kimi geniş istifadə etməsində öz əksini tapır. Uzağa getməyib Füzulinin xrestomatik “Məni candan usandırdı...” qəzəlinə bu mübaligəni örnək göstərəcəyik:

*Məni candan usandırdı, cəfadən yar usanmazmı,
Fələklər yandı ahimdən, muradım şəmi yanmazmı?*

Klassik şair öz ahının alovu ilə göyləri, fələkləri yandıracağından danışır. Müasir şair isə göyüzünün o özündən söz açır:

*Ehey! Göyün o üzünə
Keçib gözlərdən itənələr,
Bu dünyanı eşqlərlə
Gözəlləşdirib gedənlər!*

İlk baxışdan elə görünür ki, iki şair arasında göyüzü məsələsində fərq var. Əslində, isə hər iki şairdə məsələyə münasibət mahiyyətə eynidir. Hər iki şairdə dünya və göyüzü mövzusunun kökü Platonun ideyalar aləminə gedib çıxır [5, c.681-702]. Dahi filosofun “ideyalar aləmi” şairlərin göyüzünə, kölgələr aləmi isə şairlərin dünya, yaxud yer üzünü anlayışlarına uyğun gəlir. Sadəcə, Füzuli göyüzünü, yəni fələyin qatlarını dəqiq istilahlarla adlandırır, V.B. Odər isə onlara “göyüzündən o yana” deyə özünəməxsus ad verir ki, bu həm müasir şairin orta çağ istilahları artıq “unutduğunu”, həm də onlara xüsusi önəm vermədiyini göstərir.

Nəticə / Conclusion

Füzuli və V.B. Odər yaradıcılığının ideya-məzmun səsləşmələri haqqında danışdığımız məsələlərlə bitməyib, məcnunluq, tənhalıq, qürbət, dərd-kədər, vüsəl, hicran, sərməstlik, zalma və zülmə qarşı mücadilə və sair çoxsaylı mövzuları özündə əhatə eləyir. Lakin həcm problemi imkan vermədiyindən bu mövzular ətrafındakı qarşılaşdırmaları növbəti yazılara saxlamalı olduq.

Ədəbiyyat / References

1. E.Akimova. “Göy üzünün bu üzünü dinləyən şair”. “Ədəbiyyat qəzeti”, 2017.06.07.
2. Sabir Əlim Xəliləv. Füzuli qəzəlləri şərhli. Dörd cild. Birinci cild. Bakı: Adiloğlu, 2004.
3. Vaqif Bayatlı Odər: “Mən bunu xəbər vermək üçün dünyaya gəlmişəm”. F.Hüseynlə müsahibə. “Qafqazinfo”. 2021.05.06.
4. Vaqif Bayatlı Odər. “Yuyumru bir eşq ilə”. Bakı: Çinar-Çap, 2008.
5. Платон. Диалог. ЭКСМО. Москва, 2015.

Поэзия Физули как основной идейно-художественный источник поэзии Вагифа Баятлы Одера

Гюльнара Аббасова

Азербайджанский Университет Языков. Азербайджан.

E-mail: glnar.ava@bk.ru

Резюме. Статья посвящена теме наследия и преемственности между поэзией Физули и Вагифа Баятлы Одера. Исследователь утверждает, что к этой теме нужно подходить исходя из двух планов: идейно-содержательного и художественно-эстетического, основываясь в первую очередь на изъяснении первого. Причины связи средневекового гения диванной поэзии с творчеством поэта-модерниста автор видит в противостоянии оппозиции с литературой соцреализма, прославляющей ложную коммунистическую идеологию, и усматривает общие черты в творчестве каждого из них в опоре на единые метафизические источники. Различие же диктовала реальная действительность того времени.

Ключевые слова: Аллах, Танры, Коран, пророк, Физули, Вагиф Баятлы Одер, космос, Земля, Платон, любовь, крах, классический, модерн, идея, тема, содержание